

'Het heeft mij weer tot nadenken gezet en tot actie; wat gaan we hier mee doen in ons team?'

Aldus een deelnemer aan het symposium *In vertrouwde handen*. Veel professionals en vrijwilligers in de palliatieve zorg vonden elkaar op 16 maart in de Nieuwe Buitensociëteit Zwolle.

Waarom ben je hier?

Dat was de eerste vraag van Marja Fuchs, dagvoorzitter. Ze maakte het persoonlijk door het publiek voor te stellen aan Nico (haar vader), aan Daan (haar beste vriendin) en aan Thijn (u weet wel, het jongetje met de nagellak van Serious Request). Uit de zaal kwamen verder antwoorden als kennis opdoen, geïnspireerd raken en netwerken.

'Ik weet nu dat er een richtlijn Spirituele zorg bestaat.'

Prof. Dr. An Reyners vroeg zich hardop af of de regie van de palliatieve zorg wel primair bij een dokter hoort. Is deze niet te medisch technisch gericht? Wat duidelijk werd is dat het vooral om de samenwerking gaat. We hebben elkaar nodig in dit intensieve proces met patiënt en naaste.

Wikken en wegen

Hoe verankeren we de palliatieve zorg, van bestuur tot en met de werkvloer, waarbij alle professionals zich ondersteund voelen? Wil Hoek, ervaren netwerkcoördinator palliatieve zorg, vertelde hoe ingewikkeld het is om iedereen op 'hetzelfde pad' te krijgen. *'Je zou willen dat in elke organisatie bekend is waar de eigen expertise zit en waar je elders aanvullende kennis kunt halen. Dat organisaties uitstralen dat een cultuur van samenwerken gewaardeerd wordt en dat aansluiting gezocht wordt bij het netwerk met partners die stappen vooruit (durven te) zetten.'*

Haar oproep: *'Durf het gesprek over de komende periode aan te gaan met mensen in de palliatieve fase. Durf als professional te laten zien wat je niet weet en wat je wel weet, durf te wikken en te wegen en neem mensen zo goed als mogelijk mee, zodat zij de beste keuzes kunnen maken.'*

Teruggaan naar iemand die je raakt

Op basis van casuïstiek nodigde Ann Reynders het publiek uit te gaan staan op het moment dat de patiënt palliatief werd. Het maakte duidelijk zichtbaar dat markeren in de palliatieve fase nog niet zo gemakkelijk is. De casussen kregen soms een onverwachte wending. Ann maakte ook duidelijk dat we als mens/professional heel veel aannames doen, waardoor we soms niet meer zien wie iemand daadwerkelijk is. Wat hierbij kan helpen is om terug te denken aan iemand die je persoonlijk (heeft ge)raakt.

'Ik neem mee dat ik een gesprek niet kan forceren, maar wel mijn voelsprietten kan gebruiken.'

Workshops

Het thema *In vertrouwde handen* kwam goed aan bod door de diverse workshops die werden gegeven. Van dilemma's bij markering, pro-actieve zorgplanning, naar compassie in de zorg, transmurale samenwerking, besluitvorming in de palliatieve fase tot en met het onderwijslandschap in de palliatieve zorg en de huidige financiering.

In een van de workshops werd door een prachtige filmpje *See me!* de boodschap helder. Open je

ogen want je kijkt niet naar mij. Open je ogen en kijk écht naar mij want dan zie je niet een oude man, maar een kind van 10 jaar, een echtgenoot, vader en opa.

Is er nog iets dat we niet gezegd hebben tegen elkaar?

Het symposium werd besloten door Theater Aan de Lijn. De acteurs Wim, levensbedreigend ziek en zijn partner Mia, namen het publiek mee naar een stukje praktijk. Van Wim 'Aan mijn lijf geen *polonaise*' die niet wilde meegaan met de voorgestelde behandeling van de arts. Van Mia die dit moeilijk vindt, maar later thuis de knop kan omzetten naar samen genieten van de momenten die er nog zijn. De cruciale zin; 'Is er nog iets dat we niet gezegd hebben tegen elkaar?'

'Het netwerken was voor mij van waarde. Veel ervaringen uitgewisseld met collega's uit andere settingen.'

Onder het gezongen gedicht van Toon Hermans 'Ik zal altijd grapjes met je blijven maken' verlaat het publiek de zaal om vervolgens uitgebreid na te praten en uiteraard te netwerken.

